

הרעיון היהודי

משיעורי הרב יהודה קרויזר שליט"א
בהוצאת ישיבת "הרעיון היהודי"
רח' שמריה 11 ת.ד. 6918 ירושלים
02-5823540

כ"ג

לעיון

שלמה ז"ל בן יהודה הי"ו
ישי ז"ל בן יהודה הי"ו
אחיה ז"ל בן שלום הי"ו
איתן יצחק ז"ל בן ברוך הי"ו
צופיה ז"ל בת מטילדה הי"ו

מנחת חוטא

המביאים

יחיד.^א

הסיבה

חובה, מי שנתחייב בקורבן עולה ויורד ואין ידו משגת להביא בהמה לחטאת, או עוף לחטאת ועוף לעולה מביא מנחת חוטא.^ב

המרכיבים

סולת חיטים.^ג

מהיכן מביאים

מהארץ או מחוץ לארץ.^ד

כמות הסולת

עישרון
2,488 סמ"ק – ר"ח נאה
4,300 סמ"ק – חזו"א.^ה

סוג החטים

מביאים חיטים מהארץ או מחוץ לארץ, מתבואה חדשה לאחר הבאת שתי הלחם. אם הביאו את מנחת חוטא מהתבואה החדשה לפני הקרבת מנחת העומר, המנחה פסולה, ואם הביאו את מנחת חוטא אחרי הקרבת מנחת העומר ולפני הקרבת מנחת שתי הלחם, המנחה כשרה. אפשר להביא חיטים גם מתבואה ישנה, ובלבד שיהיו חיטים מובחרים.

את החיטים מביאים לכתחילה משדה מובחרת: שמספיקים לה מי גשמים ואינה צריכה תוספת השקיה בידי אדם, שאינה צריכה זיבול, שאין נטועים בה אילנות, ושנזרעת רק כל שנתיים, שבעים יום לפני פסח.^ו

הסרת הקליפות

לפני הטחינה מסירים את הקליפות מהגרעינים.^ז

טחינה וניפוי

טוחנים את הגרעינים ומנפים.^ח

הבאה

המקריב מביא את הסולת למקדש בכלי מתכת הראוי לכלי שרת.^ט

^א רמב"ם שגגות מעשה הקורבנות פ"ב ה"ד.

^ב רמב"ם שגגות פ"י ה"א, י.

^ג רמב"ם מעשה הקורבנות פ"ב ה"ב.

^ד רמב"ם איסורי מזבח פ"ו ה"ט"ו.

^ה רמב"ם מעשה הקורבנות פ"ב ה"ה.

^ו רמב"ם איסורי מזבח פ"ו ה"י"ב, טו, פ"ז ה"ד, תמידין ומוספין פ"ז ה"י"ז.

^ז רמב"ם איסורי מזבח פ"ז ה"ה.

^ח רמב"ם איסורי מזבח פ"ז ה"ה, מבואי הקדשים עמ' קמב.

^ט רמב"ם מעשה הקורבנות פ"ג ה"י"ב.

הקדשה	המקריב מקדיש את העישרון באמירה ובכך הוא מתקדש בקדושת דמים. ⁷
נתינה	נותנים את העישרון בכלי שרת ועל ידי כך הוא מתקדש בקדושת הגוף. ⁸
שמן ולבונה	במנחת חוטא אין שמן ולבונה. ⁹
הולכה	מוליכים את המנחה אל הכוהן. ¹⁰
הגשה	הכוהן מוליך את המנחה אל המזבח, ומגיש את הכלי שבתוכו המנחה אל חודה של קרן דרומית מערבית של המזבח. ¹¹
קמיצה	הכוהן קומץ מהמנחה. ¹²
מחשבת הכוהן	בזמן הקמיצה הכוהן צריך לחשוב לשם שישה דברים: א. לשם מנחה זו. ב. לשם בעל המנחה. ג. שהמנחה להשם ברוך הוא – לכבוד ה' יתברך. ד. שיקטירו לאישים – שכוונתו לשרוף את הקומץ לגמרי על האש. ה. שהקטרתו לריח בלבד – שכוונתו להעלות את ריח שריפת הקומץ מעל המזבח ולא לשרוף את הקומץ בעזרה ואחר כך להעלותו על המזבח. שריח זה נחת רוח לפני ה' – לעשות נחת רוח לה' בזה שנעשה רצונו. ¹³
עמידת הכוהן	הקמיצה נעשית בעמידה, בכל מקום בעזרה. הכלי שממנו קומצים יכול להיות בידו השמאלית של הכוהן או על ריצפת העזרה. ¹⁴
כיצד קומצים	הכוהן מחזיק את כף ידו בצורה מאונכת, כשהצד החיצוני של כף היד כלפי ימינו והצד הפנימי של כף היד כלפי שמאלו. הכוהן מוריד את ידו לתוך המנחה כשהזרת נכנסת ראשונה. כשכל כף היד בתוך המנחה הכוהן מקפל את שלשת אצבעותיו, אצבע, אמה וקמיצה, על כף ידו. כמות הסולת הנמצאת בין אצבעותיו לכף ידו היא שיעור הקמיצה. אחרי כן צריך הכוהן להסיר את הסולת היוצאת החוצה משני צדי אצבעותיו. הסרת העודפים נעשית על ידי האגודל מלמעלה והזרת מלמטה. עבודה זו היא אחת מהעבודות הקשות שבמקדש. לדעת הרמב"ם הכוהן מקפל את ארבעת אצבעותיו על כף ידו. ¹⁵
קמיצה לא נכונה	אם הכוהן הכניס את ראשי אצבעותיו למנחה כשכף ידו כלפי המנחה וקמץ, או שקמץ מהצדדים כגון שנתן את גב ידו על המנחה והוליך את ידו עד שנכנסה המנחה דרך צידו לתוך ידו, או שהכניס את אצבעותיו במנחה וגב ידו כנגד המנחה וקמץ, לא יקטיר, ואם הקטיר הורצה. ¹⁶

⁷ רמב"ם איסורי מזבח פ"ו ה"ה.

⁸ רמב"ם מעשה הקורבנות פ"ג ה"ב, פסולי המוקדשין פ"ג ה"ח, כשנתקדש בקדושת הגוף אין לו פדיון, נפסל במגע של טבול יום ומחוסר כיפורים ונפסל בלינה, לשיטת רש"י בזבחים כ: נפסל גם ביוצא, לשיטת תוס' שם נפסל ביוצא רק לאחר קמיצה, רמב"ם איסורי מזבח פ"ו ה"ד-ה, אבות הטומאות פ"א ה"ג.

⁹ רמב"ם מעשה הקורבנות פ"ב ה"ז.

¹⁰ רמב"ם מעשה הקורבנות פ"ג ה"ב.

¹¹ רמב"ם מעשה הקורבנות פ"ב ה"ו, פ"ג ה"ב.

¹² רמב"ם מעשה הקורבנות פ"ג ה"ב.

¹³ רמב"ם מעשה הקורבנות פ"ד ה"א, תוס' מנחות ב. ד"ה כל וד"ה שלא לשמן.

¹⁴ רמב"ם ביאת המקדש פ"ה ה"ז, מעשה הקורבנות פ"ב ה"ב-ה"ג.

¹⁵ רמב"ם מעשה הקורבנות פ"ג ה"ג, ליקוטי הלכות למנחות יא, זבח תודה ד"ה הא כיצד.

¹⁶ רמב"ם מעשה הקורבנות פ"ג ה"ג.

תוספת בקומץ	אם הכוהן הוסיף בקומץ, כגון שהרחיק את אצבעותיו וקמץ, הרי זה פסול. ^ז
כמות הקומץ	הקומץ חייב להיות לפחות בכמות של שני זיתים, פחות מכמות זו הקומץ פסול. ^ח
נתינת הקומץ	הכוהן נותן את הקומץ בכלי שרת ומתכוון לקדשו על ידי נתינתו בכלי הכלי שבו נותנים את הקומץ אסור שיהיה על גבי הקרקע. קומץ שנתנו הכוהן בשני כלים אינו קדוש. ^ט
העלאה למזבח	הכוהן מעלה את הקומץ לראש המזבח. ^י
מליחה	מולחים את הקומץ. ^{יא}
הקטרה	נותנים את הקומץ מתוך כלי שרת על האש שבמערכה הגדולה. ^{יב}
אכילת המנחה	לאחר שהקריבו את הקומץ הותרה המנחה באכילה, והיא מתחלקת בין כוהני בית אב של אותו יום. ^{יג}
האוכלים	את המנחה אוכלים כוהנים זכרים, נימולים וטהורים. ^{יד}
מקום וזמן	את המנחה אוכלים בעזרה ביום ההקרבה ובלילה שאחריו עד חצות. ^{טו}
צורת האכילה	הכוהן אוכל את המנחה בצורה הטעימה לו ביותר. אם היה מעט מהמנחה, אוכלים עם המנחה חולין ותרומה כדי שתהיה נאכלת על השובע. אם היה הרבה מהמנחה אין אוכלים עם המנחה חולין או תרומה כדי שלא תהיה נאכלת אכילה גסה. ^{טז}
הברכה	אכילת המנחה מצוות עשה ולכן הכוהן מברך: אשר קדשנו בקדושתו של אהרון וציוונו לאכול מנחה. ^{יז}
מנחת כוהן	במנחת כוהן אין קמיצה, אלא נותנים מלח על כל המנחה, ומקטירים את כל המנחה על האש. ^{יח}
עבודה בזר	כל העבודות עד ההגשה למזבח כשרות לכתחילה בזר. הגשה למזבח נעשית על ידי כוהן, אם זר הגיש יחזור הכוהן ויגיש, ואם לא חזר הכוהן והגיש המנחה כשרה. מקמיצה ואילך מצוות כהונה ואם עשאן זר המנחה פסולה. ^{יט}
שבת וטומאה	מנחת חוטא אינה דוחה שבת וטומאה. ^כ

^ז רמב"ם מעשה הקורבנות פי"ג הי"ג.

^ח רמב"ם מעשה הקורבנות פי"ג הי"ד.

^ט רמב"ם מעשה הקורבנות פי"ב הי"ג, פי"ג הי"ב.

^י רמב"ם מעשה הקורבנות פי"ג הי"ב.

^{יא} רמב"ם מעשה הקורבנות פי"ג הי"ב, איסורי מזבח פי"ה הי"א-יב.

^{יב} רמב"ם מעשה הקורבנות פי"ג הי"ב, פסולי המוקדשין פי"א הי"ו.

^{יג} רמב"ם מעשה הקורבנות פי"ד הי"ב, פי"ב הי"ג.

^{יד} רמב"ם מעשה הקורבנות פי"ד הי"ט.

^{טו} רמב"ם מעשה הקורבנות פי"ד הי"ח.

^{טז} רמב"ם מעשה הקורבנות פי"ד הי"א, פי"ב הי"ד.

^{יז} רמב"ם מעשה הקורבנות פי"ד הי"ב, מלי"מ שם, רמב"ם הלכות תרומות פט"ו הכ"ב, הלכות בכורים פ"א הי"ב, עיין במנחת חינוך מצווה קלד, שרק באכילת כזית מקיימים מצוות עשה של אכילת מנחה.

^{יח} רמב"ם מעשה הקורבנות פי"ב הי"ט, פי"ג הי"ב.

^{יט} רמב"ם מעשה הקורבנות פי"ג הי"ב, פסולי המוקדשין פי"א הי"ז.

^כ רמב"ם ביאת המקדש פי"ד הי"ט.